

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia d. 20. Czerwca. —

Onegdaj, d. 18. Czerwca, odbył się zwyyczaj na Boże Ciało obchód z przyzwoitą uroczystością. Z powodu pohytu N. Cesarza i Króla na wsi, prowadzili takowy dostojni Arcy-Xiążęta, otoczeni c. k. Dworem i c. k. gwardyjami. Na wszystkich ulicach, któremi przechodził orszak, stało wojsko w szeregach, a na kilku placach użytkowane były korpusy miejskie. Po ukończonym tym obrzędzie stojący tamże batalijon grenadyerów dał trzy razy ognia. (G. W.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wielka Brytania i Irlandyja.

W Izbie niższej nie zaszło w tych dniach nic ważnego. Na pytanie Margr. Lansdowne, na posiedzeniu w d. 2. t. m. czyli zamiarem jest Ministrów, jeszcze na teraźniejszym posiedzeniu przedłożyć Parlamentowi potrzebne papiery do objaśnienia się o wschodnio-indyjskim handlu, odpowiedział Lord Ellenborough, że to nastąpi za dni kilka, ponieważ w tym czasie spodziewa się otrzymać kilka ważnych dokumentów. W d. 3. i 4. przyjęto kilka bilów.

W d. 2. b. m. odrzuciła Izba pewne rezolucyje Margr. Blandford o reformie Parlamentu 114 głosami przeciwko 40, jakoteż wniosek P. Fane do rozpisania nowych wyborów w East Retford 135 głosami przeciwko 44. P. Hume otrzymał pozwolenie wniesienia na zastrzeżenie praw przeciw hunturowiczym robotnikom. W d. 3. toczyły się w Izbie rozprawy, interesa miejscowe mające na celu. Gdy przyszło do głosowania, pozostało tylko 23 Członków. W d. 4. jeszcze mocne toczyły się rozprawy o nędzy w obwodach rękodzielniczych. Rozprawy te ścierały się do położenia krajn i onegoż przeludnienia. P. Brougton podał prośbę z Birmingham, o wspieranie obiegu pieniędzy. P. W. Horton zatamowanie obiegu pieniędzy przypisywał zbytecznej ilości machin, bez którychby wszystkie ręce dosyć były zatrudnione; wszelako żaden z mówców nie podał środka do zaradzenia temu złemu, jak tylko przez wolne wprowadzenie zboża, któremu tak mocno przeciwni są bogaci ziemianie. Zład —

rzekł P. Baring — dopóki sam rząd nie widzi jasno i nie może przełożyć środków ku wspieraniu krajowej pomysłności, dopóty nadaremna jest zajmować się w tej mierze rozprawami. P. Peel oznajmia, że na d. 5. wnieść chce na odroczenie Izby do d. 12. t. m.

W d. 16. lub d. 18. zamknięte będą posiedzenia Parlamentu.

Kuryer z d. 5. b. m. zawiera artykuł następujący: »Zaledwie potrzebaby ostrzeżać naszych czytelników, aby się nie zwodzili tonem powagi, jaki Dziennik Times przybrał od niedawna w niektórych swoich rozumujących artykułach, udzielając publiczności swoich własnych spekulacyj i swego sposobu myślenia, jakby był organem rządu. Ta prośba nie powiedzie się w Anglii, a nawet za granicą puszczilibyśmy ją na jej los bez przestrogi, gdyby obraźliwy ton niektórych z tych artykułów, w przypadku przypuszczenia, że pochodzą z urzędowego źródła, nie był sposobnym do zgorznięcia obcych Mocarstw i do wzniecania podejrzeń i obojętności w umysłach Sprzymierzonych, z którymi Anglija jest i zostawać pragnie w zupełnym zaufaniu i przyjaźni. Naszym czytelnikom zagranicznym powiemy tylko, że mowa i sposób myślenia, o których tu namieniamy, nie są mową i sposobem myślenia rządu Angielskiego. W istocie Anglija na wszelki wypadek jest uzbrojoną, i Monarchowie wiedzą dobrze, że jeżeli Anglija z jednej strony pragnie utrzymać spokój, z drugiej jest gotową dobyć oręża, gdyby tego jej honor lub interes wymagały. Atoli ani jej honor, ani jej interes nie poniosły uszczerbku, i kraj może z zaufaniem spuścić się na sąd baczość i patrijotyzm rządu Króla Jmci względem rozstrzygnięcia pytania: czyli powody lub czynności innych Mocarstw wymagają zmiany w spokojnej postawie Anglii.«

Ten sam Numer Kuryjera mówi: »Od czasu jak Gazeta Francyi przestała być pismem urzędowym, zajmuje się wiele wieściami i bezczesadnymi twierdzeniami. Powiada, że Margr. Palmella popłynie na wyspę Terceirę dla utworzenia tamże rejencyj w imieniu młodéj Królowej Portugalskiej; porzém stósownie do instrukcyj Jej Królewskiej Mości i Hr. Barbaceny uda się do Brazylji: W prawdzie dodaję ona z Dziennika han-

dłowego, lecz w chęci, aby jej twierdzenia miały wiarę: »Ze środek ten zaprowadzenia rejencji na wyspie Terceira, został przez Gabinet Francuzki i Angielski potwierdzony i że w tej mierze konwencyja między obudwoma Dworami została podpisana.« Podług jasnego i zupełnego oświadczenia, które P. Peel dał niedawno o własności naszej polityki względem Portugalii i Brazylii, za ledwo warto jest zwracać uwagę na bezzasadność tego twierdzenia. Wszelako warto jest wiedzieć, że również Francya, jak my, nie ma zamiaru mieszania się w tę sprawę, i że sankcjonowanie takiej rejencji ze strony Francyi takby się jej systematowi sprzeciwiało, jak jest z naszym niezgodne. Co się dotyczy zamiaru przyznawanego doradzcom młodej Królowej, tedy doszło nas coś podobnego, i zniewala nas do wierzenia, że taki środek był zamierzony. Lecz, jeźliby mógł być na wyspie Terceirze do skutku przywiedziony, tedy nie masz wątpliwości, że uczyniłyby to tylko właściwe stronnictwa, na własną ich odpowiedzialność i bez wiedzy, a tém mniej bez upoważnienia ze strony rządu Angielskiego.»

Okręt straży w Sheerness, Gloucester o 74 działach, otrzymał nagle rozkaz wytynąć w tajemnym zamiarze.

Podług wiadomości ze środka Anglii, mianowicie z Manszestru, podnosi się cokolwiek handel i przemysł. Przybywa wiele Niemców po towary i zdaje się powoli wracać zaufanie.

W Bristolu zwiększyła się opłata portowego względnie r. 1826 o 1264 f. s. 10 szy 6 p. W Paisley (w Szkocyi) podnoszą się wszaztąd jedwabnych materyj; przeciwnie zaś w Pesth smutny jest stan. W Yorkshire dotąd nic się nie polepszyło.

Podług urzędowych podań ma Irlandyja 12 mil. 125,280 morgów gruntu uprawnego, 4 mil. 900,000 morgów nieuprawnego, lecz do uprawy zdolnego, i 2 mil. 416,664 morgów niezdatnego do uprawy, razem 19,441,944 morgów. Podług tych samych raportów uwięziono tamże od 1822 do 1828 włącznie 112,838 osób; w ostatnich latach zmniejszyła się liczba osadzonych zbrodniarzy.

Książę Chartres zamyslał w d. 7. Czerwca wyjechać z Londynu na wyspę Wight, a potem większe miasta Anglii i Szkocyi (lecz nie Irlandyi) oglądać. Około połowy Sierpnia spodziewa się powrócić do Londynu.

Podług Dziennika »Kanton-Registera« z dnia 17. Stycznia r. b. ostatnie wiadomości z Pekinu potwierdzają odkrycie spisku w Yun-nan. Herszt Czuki-Ying-lung chciał także i Kochinchińczyków zbuntować, lecz został odkryty, pojmany i wraz z innymi stracony. Rząd Kantonu przedsięwziął

najdzielniejsze środki, do pociągnięcia przed sąd zabojców osady okrętu *Navigateur*. (D.A.)

Francyja.

Książę Orleański powracając z Anglii przybył w d. 4. b. m. do Kaletu.

Monitor zawiera prawa względem pensyj Parów w ilości 2,186,500 fr. Prawo to składa się z 10 artykułów i datowane jest z d. 28. Maja.

Izba Parów ukończyła w d. 8. Czerwca rozpoznanie projektu do prawa dotyczącego się organizacji trybunałów wojskowych.

W d. 5. Czerwca Izba Deputowanych ukończywszy w d. 4. ogólne narady nad budżetem wydatków za 1830, rozpoczęła rozpoznawać onegoż pojedyncze artykuły. Pierwszy artykuł opiewa: wydatki na zaspokojenie procentów długu ustalonego i do następnego umorzenia ustanowione są na rok finansowy 1830 na 247,943,065 fr. — Komisysja proponowała, zżyżyć fundusz umarżający ustalonego długu z 40 na 38 mil., a Deputowany Delessert wniósł, aby miasto 800000 fr., które tworzą fundusz umarżający prawem z d. 29. Cze. r. z. upoważnionej pożyczki 80 mil., tylko 400000 fr. na to przeznaczyć. Obadwa projekta zostały przyjęte i tym sposobem wydatki na zapłacenie procentów długu ustalonego i onegoż umorzenie przeznaczono na 245,543,065 fr. Drugi artykuł ustanawia wraz z listą cywilną (32 mil.) ogólne wydatki różnych Ministerstw i t. d. na 729,992,264 fr. Wydatki Ministerstwa sprawiedliwości najspieród rozpoznawano.

W d. 8. przetozył W. Pieczętarz tężże Izbie projekt do prawa o pojedynkach. Późem Izba trudniła się dalej rozpoznaniem budżetu wydatków, przyjęła proponowane przez Komisysję potrącenie w budżecie Ministerstwa sprawiedliwości, dotyczące się rady stanu i przesłała potem do budżetu wydziału spraw zewnętrznych. Z tego powodu miał P. Portalis długą mowę, która tylko w krótkości namienia o drodze politycznej, której rząd trzymać się przedsięwziął. Użalano się — rzekł Minister — iż Francyja nie była tak szczęśliwą, jak Anglija w układach finansowych z Hiszpaniją. Lecz Anglija dopominała się o to, przeszło lat 20, i jej pretensyje przynajmniej o połowę zostały zmniejszone, nadto nie jest interesem Francyi ostabianie Hiszpaniją. Każdy opłakuje smutny stan Portugalii. Niepewność praw doprowadziła do niepewności obowiązków; wszędzie, gdzie prawość nie jest dowiedziona, bywa spokojność publiczna zaburzona. Atoli pytania, pochodzące z poróżnienia, jakie powstały z sukcesyji korony Portugalskiej, nie są tego rodzaju, aby je Mocarstwa Europejskie rozwiązać mogły. Tymczasem mogą zapewnić Izbę, że rząd Króla

Jmci za porozumieniem się z Dworami, którym najwięcej zależy na przywróceniu pokoju w Portugalii, niczego nie zaniedbał do przyspieszenia rozwiązania pytania, jakiego ludzkosć i życzenie wymaga, aby położyć koniec krwi rozlewowi i dolegliwościom wszelkiego rodzaju, które kraj ten opanowały. (D. A)

Prussy.

Gazeta Pruska Stanu donosi z Berlina pod dniem 19. Czerwca: J. C. W. Wielkiemu Xięciu Następcy Tronu Rossyjskiego został dzisiaj oddany w Zwierzeniu trzeci pułk ułanów, którego Szefem przez Króla mianowany.

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 19. Czerwca. —

JJWW. Hr. Krasinski Jenerał jazdy, i Hr. Stan. Potocki Jenerał piechoty, Jenerałowie-Adjutantci J. C. K. M., Senatorowie Wojewodowie, powrócili do Warszawy, pierwszy z Więdnia, a drugi z Berlina. (K. W.)

Rossyja.

— z Petersburga. —

Radca w Audytoryjacie głównego sztabu Wiszników, miał zaszczyt złożyć N. Panu, wypracowany przez siebie zbiór praw, ściągających się do sądów wojennych i otrzymał za to w podarunku 2000 rubli.

W raporcie Ministra skarbu czytamy o kopalniach i salinach w Rossyi między innymi, że w skutku wojny, zatrudnienia w tej odnodze administracyi znacznie się pomniejszyły, żadna przecież nie zaszła w nich przerwa. Dochody kraju pomnożyły się. Mennica z powodu wojny była nadzwyczaj czynna, tak w odłączaniu złota od srebra, jak w hicia monety, nietylko dla rządu, ale i dla osób prywatnych, które surowy kruszec do mennicy przysyłały. Zastosowano w niej metodę oddzielania złota od srebra za pomocą kwasu siarkowego. Z platyny odbito 20,000 sztuk trzyrublowych, z których dwie trzecie z platyny, co była własnością osób prywatnych. Moneta ta, dotychczas tylko zbytkowa, rozeszła się znacznie po Europie. Wiadomość o takowem użyciu platyny obudziła miata w południowej Ameryce nasładowania. W Ekaterinenburgu odbito monety miedzianej 491,450 rubli, w Tyflisie monety srebrnej azyatyckiej za 35,000 r. W Złotoustowie odkryto nowe i wiele obiecujące żyły złota, a w wielu innych miejscach żyły miedzi i żelaza. Prywatne osoby były także tak szczęśliwe w odkrywaniu nowych kopalni. W okolicy Irkucka i w wielu innych miejscach Syberyi pokazały się ślady złota. Roku zeszłego pozyskano 93 pudów

platyny, gdy tymczasem roku 1827 wydobyto jej tylko 25 pudów. Innych kruszców pozyskano prawie tyle, co r. 1822. W koronnych ludwisarniach ulano broni w wadze 386,399 pudów. Dla nowych odkryć wysłano wyprawy do Gruzji, na górę Ararat i inne. Soli wydobyto przeszło 20 milionów pudów.

Przed kilką dniami otwartą została wystawa plodów fabrykatów rossyjskich w pięknych salach nowego pałacu giełdy.

Radca Stanu Paweł Swinin posiada ciekawy zbiór starożytności, a między innymi dobrze zachowany patent pargaminowy Władysława z roku 1638 i własnoręczne listy Hetmana Mazepy. P. Swinin myśli wydać katalog tego zbioru.

— Z Odessy dnia 21. (8 Maja). —

Dnia 6. Maja wprowadzono do tutejszego miasta śmiertelne zwłoki Jenerała piechoty Rudzewicza i złożono je w kościele katedralnym na przyrządzonym do tego katafalku. Dnia 8. po odprawieniu żałobnego nabożeństwa za duszę zmarłego, orszak pogrzebowy ruszył do dóbr, które nieboszczyk posiadał przy Karassu-Bazar i gdzie ma być pochowany. Towarzyszyli orszakowi od katedry aż do rogatki miasta: Jenerał piechoty Hrabia Langeron, Jenerałowie znajdujący się wówczas w Odessie i dwa bataliony piechoty.

Przygotowania do wód mineralnych sztucznych postępują szybko i wszystko każe nam się spodziewać, że Instytut ten utworzony będzie w Czerwcu. Za 10 lub 15 dni mamy nadzieję, iż będziemy mogli donieść o rozpoczęciu używania tych wód. (D. O.)

Z doniesień, otrzymanych przez zwierzchność, względem szarańczi, okazuje się, że w powiatach: pawłogradzkim, alexandryjskim, symferopolskim i akernauskim, po wielu miejscach znaleziono jej jaja zgnite; w powiecie elizabetgradzkim wiele ich wyniszczyły mrozy wiosenne; w ekaterynostawskim, szarańcza złożyła była mnóstwo jaj w jesieni; lecz jeszcze z nich nie wyszła na powierzchni ziemi. Około miasta Reni, po przekopaniu ziemi, znajdowano jaja, zgoła nie uszkodzone. (K. L.)

Dziennik Odeski z dnia 5. (17.) Czerwca r. b., donosi w nadzwyczajnym dodatku, co następuje:

Z Odessy d. 5. (17.) Czerwca o godzinie 11tej przed południem.

Tęj chwili dowiadujemy się, że goniec wysłany od naczelnie Dowodzącego Hrabiego Diebicz, do N. Cesarza z doniesieniem o porażce wojska Wielkiego Wezyra, przejeżdżał przez Kieszzeniew. To zwycięstwo odniosły korpusy: Hra-

biego Pahlen i Jenerała Roth pod sprawą samego naczelnie Dowodzącego Hrabiego Diebicz. Turcy utracili 50 dział i 2000 w jeńcach, i nagłe cofnęli się ku Szumli. Pośpieszamy (mówi Dziennik Odeski) z doniesieniem czytelnikom naszym tej przyjemnej nowiny i spodziewamy się, że wkrótce będziemy mogli uwiadomić ich o szczegółach tego pamiętnego wypadku.

Powyższą wiadomość potwierdza, umieszczony w drugim nadzwyczajnym Dodatku do tegoż Nru. Dziennika Odeskiego, następujący wyimek z urzędowego Raportu naczelnie dowodzącego drugim wojskiem Hr. Diebicz, do Jenerała Gubernatora nowej Rosyi i Bessarabii Hr. Woroncowa, z obozu pod Madra z dnia 30. Maja (11. Czerwca) r. b.

Dzisiaj dnia 30. Maja nderzyliśmy w wąwozach Kulawoży, w niejakić odległości od Szumli, na Wielkiego Wezyra i po sześćo godzinnej walce znieśliśmy go zupełnie; 1500 jeńców, 40 dział składających całą artyleriją W. Wezyra, wszystkie jego obóz i tabory, są trofeami tejświecnej sprawy. W. Wezyr ratował się ucieczką ze swoją jazdą. Wszystkie jego piechota została wycięta i rozproszona. Wojsko jego, liczące przed bitwą 40,000, rozproszone w tej bitwie, zaledwie teraz do połowy się zbierze. Uważać należy, że się składało z 22 pułków piechoty regularnej i kilku pułków jazdy regularnej, nadto mieściło w swoich szeregach blisko 1500 Anatolijożyków, Albańczyków i innych wojsk nieregularnych, które po tej porażce, zapewne rozejdą się do swych domów. Wojsko nasze ożywione najlepszym duchem i gotowe pokonywać wszystkie trudności dla religii, Cesarza i ojczyzny.

Wołoszczyzna.

Goniec Wołoski z dnia 27. Maja (8. Czerwca) donosi:

W niedzielę dnia 20. Maja (7. Czerwca) r. b. Prezydent dywanu zwiedzał szpitale Bukarestu.

W upłynionych dniach odkryto kilku fałszerzy monety; fałszowali oni tureckie dukaty nowego bicia po 10, 20 i 40 lewów.

Tenże Dziennik z dnia 31. Maja (12. Czer.) zawiera: Nowe urzędowe wiadomości z obozu pod Silistryją dnia 25. Maja (6. Czerwca).

W dniu 23. Maja (4. Czerwca) około godziny 10. wieczorem uczynili Turcy bardzo śmiałą wycieczkę przeciwko środkowi naszych pozycji na drugiej równoległej, i nakoniec przeciwko baterji N. 33, usypanej na lewem skrzydle. Korzystając z nocy przedarli się Turcy aż do pierwszych szanców, gdzie naraz odkryli straszny ogień i starali się przedrzeć aż do środka reduty. Lecz natychmiast nderzyły na nich z boku dwie kompanije pułku Pułtawskiego, 1 batalijon pułku Alkopolskiego, i 1 batalijon 37 pułka strzelców pod sprawą Jenerałów Xięcia Gorczakowa III. i Berga I., lecz zanim na Turków to wojsko nderżyło, odpart ich był prawie aż do ich pozycji 1 batalijon 37 pułku strzelców, któremu straż szanców powierzona była. Napad nieprzyjaciela na nasze lewe skrzydło zupełnie nie udał się; dwa batalijony pułku Czerniechowskiego mając na czele Majora Bułgarowa, odparły go bagnetem, a druga kolumna uciekła i rozproszyła się, nie oczekując na przybycie pierwszćj. Strata nasza składa się z 20 zabitych i 86 rannych. Turcy zostawili 40 na placu; wszakże strata ich podług zeznania zbiegów z twierdzy, wynosić ma do 900 ludzi.

U w i a d o m i e n i e.

JP. Giovanni Celli i JP. Karolina Toussaint, o których przybyciu z Warszawy donieśliśmy w przeszły przedziałek, dali we Środę dnia 24. b. m. w wieczór, w król. miejskim Teatrze pierwsze muzykalno-dramatyczne przedstawienie w dwóch oddziałach. W pierwszym oddziale śpiewali (w kostiumach) Kantatę, skomponowaną przez P. Celli; w drugim przedstawili sceny Figara i Rozyny z Cyrulika Sewilskiego. Publiczność oddawała, liżnami oklaskami, należny hołd talentom tych artystów, osobliwie sztuce, metodzie w śpiewie i grze komoznej P. Celli i czystemu głosowi Pani Toussaint; a przy końcu zaszczyliła ich przywołaniem. — Jutro, w Sobotę dnia 27. Czerwca dadzą drugie drugie przedstawienie. Panna Galli będzie miała zaszczyt wystąpić po pierwszy raz na scenę (debiutować) w sztuce: *Wierna małżonka*, z muzyką Pacciniego.

(Do tego Numeru Gazety dołączony jest Ner. 16. Rozmaitość ci.)

Z powodu przypadającego święta w Poniedziałek nie wyjdzie Gazeta.

Redaktor: Mikołaj Michalewicz. Drukiem: Piotra i Augusta Pillerów.